

אתקף על-ידי קוראיו, נתבע למשפט פלילי

שנועק להגנתו בימי משפט עמוס בן-גוריון, נאמר בראיון עמו: "סבני טבת ישב בתקופה מאי-ספטמבר 1948 בשבי הלבנוני, כחיל צה"ל". אפשר היה לחשוב כי החיל הקרבי טבת נפל בשבי לאחר קרב, תוך מילוי תפקידו בחזית. האמת היתה פרוזאית יותר. טבת לא היה חיל צה"ל. הוא נעצר בשעה שאונייתו עגנה בכיירות, בילה ארבעים יום בקסרקטין עווב של הצבא הצרפתי, בעיר-הנופש היפהפיה בעלבק, הידועה בעולם כולו כעיר אידיאלית לבלות בה את חודשי הקיץ. מאוחר יותר התלונן טבת מרה כי נאלץ לאכול שם פיתות ואוכל שלא היה אלא "בדיהה". הוא לא יכול היה לדעת כי באותם הימים יצאו אלפי לוחמים לקרב, כשמנת-הקרב שלהם כריך של ריבה, שנמנע בין הכדורים שהחזיקו בכיסם מחוסר אשפתות. לבסוף, כדברי טבת עצמו, "בכל זאת, לאחר שעלינו ללבנונים ממון רב שלא נמצא לו כיסוי בתקציבם לשבויים ולאסירים, נתן לנו (הקונסול האמריקאי) ויונת לארצות הברית" כך נסתיים האפוס של שבי בעלבק: טבת הוחזר לארצות-הברית, שהה כמה ימים באי המהגרים אלס, ליד ניו-יורק, ובתחילת אוגוסט 1948 (חודש לפני התאריך שהוזכר בביוגרפיה הרשמית של רימון) הגיע סוף-סוף למדינת-ישראל.

כל העם צבא — אבל...

ישראל, אוגוסט 1948 — היתה זאת זירה מגואלת כדם בניה. זה עתה נסתיימה קרבות נגבה, לוד ורמלה. הנגב היה מנותק, הגליל הוחזק בידי הערבים, פתיל חייה של ירושלים היה דק אפוף-סכנות ככביש בורמה. הצבא המצרי התכונן לסיבוב הבא שיביאו לשערי תל-אביב. הקרבות המרים ביותר של המלחמה — חולייקאת, משלטי הצומת, עיראקסואידאן, פלוג'יה, כיבוש הגליל, מיבצע עין, עוג'ה אל-חפיר ואבו-עגילה — כל אלה עוד היו מעבר לאופק העתידי.

הגדודים, שהתרוקנו מלוחמים, זעקו לכל צעיר בריא שיכול להחזיק רובה. זרם הגה"ל והמחיל עדיין לא הגיע. בחוצות הארץ התנוססו הפלאקאטים של שרי-הבטחון דויד בן-גוריון: "כל הארץ — חזית! כל העם — צבא!" אפשר היה לחשוב כי הניך השומר הצעיר, הגבר בהא הידיעה, שנבצר ממנו ללחום בעד מולדתו במשך שמונת חודשי המלחמה, יחוש עתה להתייצב בין הלוחמים המתייצבים לקרב. הוא לא עשה זאת.

מאוחר יותר מצא טבת הסבר מוזר ביותר למחדל זה: מאחר ששותרר מן השבי בתיווך האמריקאים, דרשו הלבנונים התחייבות מאמריקה שהוא לא ישרת שרות קרבי. גימוק זה לקוח מן הספרות המלחמתית, בה מוחלפים שבויים על פי אמנת גינבה, תוך התחייבות הדנית כזאת. אלא ששבתי טבת לא היה מעולם שבוי-מלחמה, לא שוחרר או הוחלף על פי אמנת גינבה, וממילא לא חלה עליו התחייבות תיאורטית זו.

אולם בשנת 1948 היה עצם הרעיון של מילוי התחייבות כזאת (גם אילו ניתנה!) בדיחה תפלה — מסוג הבדיחות של משתמטי אותם הימים, שהסתובבו בתל-אביב. כי אותה שעה שירתו בארץ מאות אמריקאים, כמו אלה שעלו על אונייתו של טבת עצמו, אשר שרותם בצה"ל יכול היה לעלות להם באובדן אורחותם האמריקאית. אילו נתגלה האמריקאים מברונקס ומברוקלין לחמו ונפלו בארץ-ישראל. שבתי טבת הפך פקיד ממשלתי.

חטיבת פארקר 51

כי בחזרו לארץ נזכר טבת שהוא, בעצם, איש השומר הצעיר, מפלגה שנוכסה בינתיים לקואליציה של הממשלה הזמנית. מרכזי בנטוב הפך לשרי-העבודה והבינוני. הוא התקשה למצוא לו פקידים — כי מיטב הנוער, אנשי השומר הצעיר, לבש חאקי והתבייש להיראות במשרד. נוער זה קרא לבלברי העורף בלעג כר, "חטיבת פארקר 51".

אולם שבתי טבת היה חכם יותר. הוא הבין את המשמעות הממלכתית של עובדת הקמת המדינה. הוא הבין כי הנה נוצרת, בעצם ימי הקרבות, פקידות ממשלתית אדירה — המעמד השליט של המדינה החדשה. הוא רצה להצטרף אליו בעוד מועד, בעוד האחרים עסקים. מה עוד שהוצעה לו משרה רמה, צמודה למרכבתו האישית של שר. בגיל 22 הפך הגבר הצעיר והחסון, בעל ההופעה הגברית המשכנעת, לדובר משרדי-העבודה והבינוני. אולם כאן קרה לטבת מה שעתיד היה לקרות לו כמה פעמים במירוצו הקדחתני אל הפיסגה: הסוס שלו מת באמצע הדרך.

הממשלה הזמנית התפרקה עם בחירת הכנסת הראשונה, בינואר 1949. הקואליציה מתה. מרכזי בנטוב חדל להיות שרי-העבודה והבינוני. שבתי טבת חדל להיות דוברו. התירוף הרשמי לדהיית הגיוס נעלם. סוף-סוף הגיע תורו להתגייס. אלא שלרוע המול נפסקו בינתיים הקרבות, האויבים חתמו בזה אחר זה על הסכמי שביתת-נשק. כך נמנע מטבת גם בתאריך מאוחר זה ללחום למען מולדתו.

מרד הקוראים

נגד מאמריו של סבני טבת, בקשר לפרשת לבון, התבטא בשבועות האחרונים בפומבי. היה זה בפגישות מערכת הארץ עם הסטודנטים בירושלים ובחיפה. בתמונה: עורך הארץ גרשום שוקן, כשהוא משיב על התקפות הסטודנטים, כאשר משמאלו יושב שבתי טבת, שהשתתף אף הוא בויכוח.

נמנע ממנו אפילו לקחת חלק בחזית חייהם של החיילים הקרביים בימי שלום, על מסעותיהם, אימוניהם המפרכים, לילות השמירה והסיורים בשבילים הממוקשים שלאורך הגבולות. כי שבתי טבת עלה במהירות מפתיעה לדרגת סגן-משנה. במקום תת-מקלע גם אחז בנשק העדין של איש-הרוח: עט הפארק. הוא הפך כתב בשבועון צה"ל במחנה, שתיאר במליצות פאטריוטיות את חייהם ומותם של החיילים הקרביים למען המולדת. אפילו קורס קצינים לא עבר. באכסניה צבאית זו התחיל וסיים שבתי טבת את שרותו הבטחוני.

דוברו של שמעון פרס

כך הבלה, אין זו קאריירה צבאית יחידה במינה. היא מבישה, עלובה, מעוררת רחמים. אך מאות אחרים הלכו בדרך דומה.

אלא שמאות אלה לא הגיעו לאן שהגיע שבתי טבת. הם לא גילו במאוחר את תחושתם הבטחונית, את זיקתם העמוקה לצבא ישראל, "המושקף בידי פנחס לבון". ואילו שבתי טבת נהנה משני העולמות. המשתמש מן הקרבות של 1947/48, הפך לדוברו הראשי של שמעון פרס, שגם הוא לא שרת יום אחד בחייו ביחידה צבאית, לא השתתף מימיו בפעולה צבאית אחת, לא שמע מעולם שריקה של כדור שנורה לעברו. המתופף של השומר הצעיר, שלא יצא להגשמה, הפך למחצצר הראשי של סגן שרי-הבטחון, שלא יצא לקרב.

אכן, מדינת ישראל היא מדינת החופש, הסובלנות והסלחנות. בשום מדינה אחרת לא יכול היה להיחצר מצב בו הדובר הראשי של מערכת-הבטחון, איש היוצא מדי יום חוצץ נגד "הפוגעים בכבוד צה"ל" והמעצרים את מוראל החייל הישראלי" הוא שבתי טבת.

(מיצד הגיע שבתי טבת למעמד זה? על כך בכתבה הבאה בסדרה זו.)

מול גל ההתקפות

שבתי טבת, בשעת פגישת מערכת הארץ עם הסטודנטים של הטכניון, אשר נערכה השבוע בחיפה. עיקר טענות הסטודנטים: סבני טבת טיבן את הארץ בעמדה חסרת-כבוד, בתומכו בצורה חסרת-הגינות בבעלי השררה במדינה. הגיב טבת: "אתם קוראים את העולם הזה, כי